

Parempaa yhteiskuntaopin opetusta

▶ NUORTEN PASSIIVISUUS yhteisten asioiden hoitamisessa ja toisaalta tietämättömyys politiikasta tuntuu olevan jatkuva huolenaihe. Vähemmistö on entistä aktiivisempaa niin puolue- kuin järjestötoiminnassakin, mutta suurin osa kohauttaa olkaansa esimerkiksi kevään eduskuntavaaleille. Ovatko nuoret niin laiskoja, tyhmiä ja saamattomia, etteivät ole kiinnostuneita edes itseään koskevasta päätöksenteosta?

PUHEENVUORO

Koulu ei kasvata aktiivisia kansalaisia.

Tyhmyyden sijasta kyseessä on rakenteellinen ongelma: koulujärjestelmä ei valmista nuoria aktiiviseen kansalaisuuteen. Esimerkiksi puolueiden toimintaa ei juuri opeteta koulussa, puhumattakaan konkreettista vaikuttamisen taidoista. Oman lähiympäristön epäkohtiin ei osata tai uskalleta puuttua, vaikka jo ala-asteikäinen huomaa niitä arkielämässään: kouluruoka ei maistu miltään ja naulakoita on käytävillä liian vähän. 17-vuotias miettii, miksei opintotuki riitä elämiseen.

Yhteiskuntaopin opetuksessa pitäisi keskittyä kuulemaan oppilaiden ajatuksia ja työstää ratkaisukeinoja ammattitaitoisen opettajan johdolla. Tämä motivoisi opiskelijoita enemmän kuin pelkkää luokassa istuminen. Samalla myös yhteiskuntajärjestelmä tulisi tutuksi: adressit, kansalaisaloitteet, mielipidekirjoitukset, yhteydenotot kansanedustajiin tai vaikkapa neuvottelut paikallisten yritysten kanssa. Ohjattu työ itselle tärkeän päämäärän vuoksi on konkreettinen tapa oppia aktiivista kansalaisuutta puolueeseen sitoutumatta. Kun lapsi oppii koulussa olevansa tärkeä ja vaikutusvaltainen yksilö, hyvinvointi lisääntyy ja syrjäytymisen vaara vähenee.

JOKAISEN NUOREN TULISI SAADA koulussa kokemuksia yhteiskunnallisesta toimimisesta ja demokraattisesta vaikuttamisesta. Nykyisillä resursseilla tämä on kuitenkin mahdollon tehtävä niin opettajalle kuin oppilaallekin. Esimerkiksi matematiikkaa opetetaan ala-asteen ensimmäises-

tä luokasta lähtien, mutta politiikkaa ja yhteiskuntaa tulisi oppia hahmottamaan ja käsittelemään yhdessä heikissä lukuvuodessa 15-vuotiaana. Jatko-opiskelupaikasta riippuen pari pakollista lisäkurssia eivät tuo tilanteeseen helpotusta. Siksi vuorovaikutteinen, käytännönläheinen yhteiskuntaopin opetus tulisi aloittaa ala-asteella ja omana oppiaineenaan viimeistään seitsemännellä luokalla.

Varsinkin nuoremmille kansalaisaktiivisuutta voitaisiin opettaa muiden aineiden, kuten äidinkielen ja ympäristötiedon, yhteydessä. Ovathan liikennesäännöt, käytöstavat ja vaikkapa kierrätys taitoja, jotka auttavat selviytymään yhteiskunnassa – miksei siis myös tieto, taito ja uskallus siitä, miten itselleen tärkeitä asioita saadaan kuuluviin. Käytännönläheisyys opetuksessa voisi lähteä liikkeelle pienistä asioista, esimerkiksi taloustaidon tunneilla voitaisiin laatia oma budjetti. Yhteiskuntaopin opetus voisi toimia yhteistyössä nuorisovaltuuston ja oppilaskunnan hallituksen kanssa. Puhuttaessa EU:sta, eduskuntalaitoksesta tai kansalaisjärjestöistä lähtökohtana tulisi olla kysymykset, miksi näin toimitaan ja miten tämä vaikuttaa minuun. Keskustelut, väittelyt, vierailut sekä vierailijat elävöittäisivät opetusta.

KUN YHTEISKUNTAOPIN OPETUKSEN tapaan ja laatuun panostettaisiin enemmän, yhteiskunnallisten asioiden tuntemuksen lisäksi myös laajojen syy-seuraussuhteiden hahmottaminen, kriittinen ajattelu ja toimintavalmius lisääntyisivät. Näitä taitoja tarvitaan esimerkiksi työelämässä ja yritystä perustettaessa.

Miksi yhteiskuntaopin opetus on niin teoreettista ja pinta-puolista? Eikö juuri tulevaisuuden vaikuttajien ja veronmaksajien koulutukseen – ja sitä kautta koko valtion tulevaisuuteen – kannattaisi satsata enemmän jo varhaisessa vaiheessa? Uhkaako nuorten aktiivisuus, oma-aloitteisuus ja kyseenalaistaminen liikaa nykyistä vallitsevaa valtaa? ■

Silja Uusikangas

Kirjoittaja on lukiolainen ja helsinkiläisen Nuorten Ääni -toimituksen jäsen.

VERKOSSA

▶ Professori Cathy Vakil ja tohtori Linda Harvey kirjoittavat uraanikaivosten riskeistä: Uraanikaivokset ovat välttämätön osa ydinenergiatuotantoa. Niiden vaikutukset

ympäristölle ja ihmisille tulisi tuntea ja laskea mukaan arvioitaessa ydinvoiman kokonaiskustannuksia. ■

Lue kirjoitus ja kommentoi: Suomenkuvalehti.fi.